

Záverečná karta projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-19-0358

Dejiny Hlinkovej slovenskej ľudovej strany v domácich a európskych dimenziách (1905-1945)

Zodpovedný riešiteľ **doc. PhDr. Anton Hruboň, PhD.**

Príjemca **Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici - Filozofická fakulta**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici / Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov (hlavný riešiteľ)

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici / Filozofická fakulta (spolupracujúce pracovisko)

Univerzita Komenského v Bratislave / Filozofická fakulta (spolupracujúce pracovisko)

Univerzita Komenského v Bratislave / Pedagogická fakulta (spolupracujúce pracovisko)

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / Filozofická fakulta (spolupracujúce pracovisko)

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach / Filozofická fakulta (spolupracujúce pracovisko)

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

Na projekte priamo nespôlpracovalo žiadne zahraničné pracovisko.

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

Projekt mal charakter základného výskumu v oblasti humanitných, resp. presahovo spoločenských vied, preto sa uvedená kategória naň nevzťahuje.

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Predložený výber je zúžený na selekciu publikovaných monografií, edícií dokumentov a vedeckých článkov, resp. štúdií vydaných v časopise indexovaných vo Web of Science a/lebo SCOPUS. Mimo scientometricky najbonitnejších kategórií vyšli desiatky ďalších výstupov zosumarizovaných v rámci VVP 2020-2023.

MONOGRAFIE, KOLEKTÍVNE PUBLIKÁCIE A KOMENTOVANÉ EDÍCIE DOKUMENTOV
HRUBOŇ, Anton a kol. Dejiny Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. Bratislava : Paradigma Publishing, 2025 (prijaté do tlače).

HRUBOŇ, Anton (ed.). Slovenský štát v nás: Politika, kultúra, historická pamäť (1945–2020). Bratislava : Paradigma Publishing, 2022, 192 s.

LETZ, Róbert et al. Andrej Hlinka: Prejavy a články 1893 – 1918. 1. Bratislava : Post Scriptum, 2023, 776 s.

HRUBOŇ, Anton. Mýtus a kult Jozefa Tisa. Bratislava : Paradigma Publishing, 2022, 224 s.

LETZ, Róbert, MAKÝNA, Pavol. Andrej Hlinka – Autorská bibliografia. Bratislava : PostScriptum, 2022, 164 s.

FOGELOVÁ, Patrícia, PEKÁR, Martin. Disciplinované mesto: Zásahy politiky do verejného

priestoru na Slovensku 1938 – 1945. Košice: Vydavateľstvo Šafárik Press UPJŠ, 2021, 198 s.

HRUBOŇ, A.: Slovenský fašizmus. In: HRUBOŇ, A. a kol.: Fašizmus náš slovenský. Korene, podoby a reflexie fašizmu na Slovensku (1919 – 1945). Bratislava : Premedia, 2021, s. 17-174.

VYSOKOŠKOLSKÉ UČEBNICE

HRUBOŇ, Anton, MIČKO, Peter, KMEŤ, Miroslav, KAZANSKÝ, Rastislav. Kľúčové problémy dejín Slovenska 1939 - 1945 : politické, vojensko-bezpečnostní, hospodárske a kultúrne aspekty : vysokoškolská učebnica. Praha : Powerprint, 2023, 108 s.

PALÁRIK, Miroslav - MIKULÁŠOVÁ, Alena - HETÉNYI, Martin: Nitra a okolie v rokoch 1939-1945. Dejiny Nitry a okolia v školskej praxi. Nitra: UKF, 2020, 196 s.

VEDECKÉ ŠTÚDIE A ČLÁNKY (indexované vo Web of Science a/lebo SCOPUS)

HRUBOŇ, Anton. Fascist-Axis Slovakia's spiritual Polis Politicus: transformation of Ružomberok to the 'capital of the movement' under the Hlinka's Slovak People's Party Rule (1938-1945). In Politics, religion & ideology. - Abingdon : Taylor & Francis Group, Vol. 25, 2024, no. 2, s. 171-191.

HRUBOŇ, Anton. Hlinka-féle Szlovák Néppárt magyarországi kapcsolatainak alakulása. In: Századok : a Magyar Történelmi Társulat folyóirata. - Budapest : Magyar Történelmi Társulat, 2024, roč. 158, 2024, sz. 2, s. 287-313.

SZABÓ, Miloslav. Mlčal pápež Pius XII. o holokauste? Posun v historickom výskume po otvorení vatikánskych archívov. In Studia Historica Nitriensia, roč. 27, 2023, č. 2, s. 598-609.

LETZ, Róbert. Slovenský národný a politický mýtus: dlhá cesta dejinami. In Slavica slovac, roč. 58, 2023, č. 2, s. 391-410.

HRUBOŇ, Anton. Politický kult Jozefa Tisa v povojnovej slovenskej poézii. In Slovenská literatúra, roč. 69, 2022, č. 3, s. 239-257.

SZABÓ, Miloslav. "Quantity Itself Generates Quality": Family Conceptions Between Catholicism, Nationalism, and Eugenics in Slovakia in the Late 1930s and Early 1940s. In Journal of Family History, vol. 48, 2023, no. 3, s. 323–337.

SZABÓ, Miloslav. Hitler's Priests in Slovakia? On the Convergence of Catholicism and Fascism in Nazi 'New Europe'. In Soudobé dějiny / Czech Journal of Contemporary History, vol. 29, 2022, no. 3, s. 691-723.

OKÁROVÁ, Zuzana. Social Status of the Interwar Jewish Political Elite in Prešov and Its Influence on the Survival of the Holocaust. In Historický časopis, roč. 69, 2021, č. 3, s. 655-676.

HRUBOŇ, A.: Creating the Paradigm of 'New Nation': Eugenic Thinking and the Culture of Racial-Hygiene in the Slovak State. In Fascism. Journal of Comparative Fascist Studies, vol. 10, 2021, no. 2, s. 275-297.

ARPÁŠ, Róbert. Destruction of Democracy in Autonomous Slovakia Analysed by the Example of the Horná Nitra Region. In West Bohemian Historical Review, roč. 11, 2021, č. 1, s. 50-70.

Uplatnenie výsledkov projektu

Výstupy projektu APVV-19-0358 významne posúvajú poznanie o dejinách Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, ktoré tvoria formatívnu súčasť historického diskurzu slovenskej spoločnosti po roku 1989 a jednu z ústredných tém domácej historiografie. Hlavný výstup projektu - kolektívna monografia "Dejiny Hlinkovej slovenskej ľudovej strany" - bude po publikovaní predstavovať esenciálny syntetizujúci príspevok nielen k histórii pertraktovaného politického subjektu, ale aj slovenskej politickej histórie prvej polovice 20. storočia. Svoje uplatnenie v praxi a relevantnú odozvu tak medzi odbornou, ako aj laickou verejnosťou si už medzičasom našli publikácie monografického charakteru, vysokoškolské učebnice (vyučovací proces na slovenských a českých univerzitách) i vedecké štúdie a popularizačné výstupy (prednášky, vystúpenia v médiách, popularizačné články). Publikácia "Mýtus a kult Jozefa Tisa" (A. Hruboň) sa napríklad stala jednou z vôbec najúspešnejších monografií domáceho trhu roku 2022 s výrazným ohlasom. Rovnako tak komentované dokumenty od R. Letza prispievajú k dôkladnejšiemu znalosti Andreja Hlinku ako jednej z kľúčových postáv modernej slovenskej politiky. Mimoriadny význam možno pripísať vedeckým článkom, ktoré boli v duchu nastolenom na pracovných poradách kolektívu umiestnené do renomovaných databázovaných medzinárodných časopisov. Výstupy zohrajú podstatnú úlohu pri intenzívnejšom reflektovaní slovenských dejín v štruktúrach

medzinárodného auditória, ktoré z dôvodu nižšej miery internacionalizovania výsledkov výskumu na Slovensku v anglickom jazyku zostávalo od nich izolované.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Predkladaný projekt priniesol prvú hĺbkovú analýzu histórie Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, ktorej politické dedičstvo má nezanedbateľný vplyv aj na súčasnú historickú pamäť a povedomie slovenskej spoločnosti. Ambíciou riešiteľského kolektívu bolo zachytiť HSL'S ako dynamicky sa vyvíjajúci objekt a subjekt politiky v domácom i medzinárodnom rámci. Cieľom riešiteľského tímu bolo, vychádzajúc z aktuálnych metodologických trendov európskych historiografií, zobrazíť HSL'S ako tvorkyňu nového spoločenského poriadku a špecifického ideového sveta, ktorý tvoril súčasť celokontinentálnych mentálnych pohybov prvej polovice 20. storočia, čo sa v rámci hlavného monografického výstupu, parciálnych monografických výstupov, ako aj vedeckých štúdií podarilo zrealizovať. V ohnisku pozornosti bádateľov zo štyroch akademických pracovísk nestála iba analýza oficiálnej línie tzv. stranického centra v transnacionálnom kontexte a kontexte jednotlivých režimov, v ktorých ľudácke hnutie pôsobilo, ale taktiež jej zrkadlenie na oblastnej úrovni. Funkčné prepojenie medzinárodných, celoštátnych a regionálnych aspektov vývoja HSL'S v období Rakúsko-Uhorska (1905-1918), Československa (1918-1939) a Slovenskej republiky (1939-1945), čerpajúce z rozsiahleho výskumu v archívoch a knižniciach na území Slovenska, Českej republiky, Nemecka, Rakúska, Maďarska, Poľska a Talianska, vytvorilo predpoklady pre prvé zosyntetizovanie histórie nositeľky politického nacionalizmu, ktorej politika zásadným spôsobom zmenila myslenie, charakter i tvár slovenskej spoločnosti. Uvedené výsledky výskumu vyšli okrem knižných publikácií v domácich, ako aj prestížnych medzinárodných časopisoch indexovaných v databázach Web of Science a Scopus (napr. Journal of Family History, Politics, religion & ideology, Soudobé dějiny, Fascism. Journal of Comparative Fascist Studies, Historický časopis, Századok, Studia Historica Nitriensia, Slavica Slovaca, Slovenská literatúra a i.).

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The present project brought the first in-depth analysis of the history of the Hlinka Slovak People's Party (HSL'S), whose political heritage has a significant influence on contemporary historical memory and awareness of Slovak society. The ambition of the research team was to capture the HSL'S as a dynamically evolving object and subject of politics both domestically and internationally. The research team aimed to depict the HSL'S as a creator of a new societal order and a specific ideological world that formed part of the continent-wide mental movements of the first half of the 20th century, based on the current methodological trends in European historiography, which was achieved in the main monographic output, partial monographic outputs, as well as in the scientific studies. The focus of attention of scholars from the four academic institutions was not only the analysis of the official line of the so-called party center in the transnational context and in the context of the different regimes in which the popular movement operated but also its mirroring of the regional level. The functional linking of international, national and regional aspects of the development of the HSL'S in the period of Austria-Hungary (1905-1918), Czechoslovakia (1918-1939) and the Slovak Republic (1939-1945), drawing on extensive research in archives and libraries in Slovakia, the Czech Republic, Germany, Austria, Hungary, Poland and Italy, created the preconditions for the first synthesis of the history of the bearer of political nationalism, whose politics fundamentally changed the thinking, character and face of Slovak society. In addition to book publications, the above research results have appeared in domestic as well as prestigious international journals indexed in the Web of Science and Scopus databases (e.g. Journal of Family History, Politics, Religion & Ideology, Soudobé dějiny, Fascism: Journal of Comparative Fascist Studies, Historický časopis, Századok, Studia Historica Nitriensia, Slavica Slovaca, Slovenská literatúra, etc.).